

Wakkere nachten

Verhalen

Colofon

ISBN: 978 94 6365 598 9
1e druk 2023
© 2023, Christian Oerlemans

Uitgeverij Elikser
Ossekop 4
8911 LE Leeuwarden
www.elikser.nl
Drukwerk: CSL digitaal B.V.

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra
Foto beschikbaar gesteld door Landal GreenParks

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Wakkere nachten

Verhalen

Christian Oerlemans

Voorwoord

In mijn leven heb ik veel wakker gelegen. Wie niet? Maar, afgezien van de vertrouwde zorgen, lag ik ook wakker omdat mijn hoofd wilde schrijven.

Hele verhalen dringen zich 's nachts op, afgewisseld met dromen, wat soms verwarrend is. Uiteraard heb ik van jongs af aan een bloknoet en pen naast het bed liggen. Vaak haast ik me met de notities naar mijn computer. Dit apparaat bleek toentertijd een geweldige uitvinding voor de schrijver, want het is een vak van schrappen en wijzigen. Knippen en plakken dus. Jarenlang met schaar en lijmpot gewerkt, op een oude Underwood. De elektrische IBM, met dat bolletje, was al een vooruitgang, maar de komst van de thuiscomputer – met floppy disk - bracht ware vreugde bij de schrijver. En de laptop kan zelfs naast het bed!

De meeste verhalen in dit boek zijn in de nacht geboren. Evenals overigens mijn gedichten, thrillers en romans. En natuurlijk heel veel reclamecampagnes.

Goede ideeën rijpen bij mij in de nacht. Neem bijvoorbeeld 'Even Apeldoorn bellen'. We hadden al zo'n beetje het licht gezien voor deze snelle gediensstige rechtstreekse verzekeraar, nota bene gevestigd buiten de Randstad, in een stad zonder stadsrechten. De gedachte was: 'Als in Appingedam je huis afbrandt moet je even...'

U snapt 'm al. De klant had er nog moeite mee, omdat

de 'bedrijfsnaam' ontbrak. Er is vaak een krachtig geloof nodig bij de geboorte van een goed idee.

De magische drie woorden ontsproten bij mij in de nacht, het kortste korte verhaal dat ik ooit heb geschreven.

Schrijven was mijn leven en een plezierige bron van inkomsten. Het was een vreugde om deze bundel verhalen samen te stellen, samen met mijn uitgever Jitske Kingma en mijn geliefde Willemine, die vaak een rol speelt bij mijn belevenissen. De verzameling omspant bijna zeventig jaar, vrijwel een heel leven.

Schrijven is nog steeds mijn leven en ofschoon ik aardig blind kan typen, begint dit leven moeilijk te worden door voortschrijdende macula-degeneratie. Slordige vingersetting veroorzaakt soms breende tokfouren.

Het is wrang dat ik zelf de verhalen in deze bundel niet kan lezen, maar het geeft me een gelukkig gevoel te weten dat u dit wel kunt. Er zijn drie categorieën te onderscheiden: de eerste zes verhalen zijn ontspannend, verstrooiend, vanaf 7 leest u mijn belevenissen in Portugal, waar we deels wonen en met 12 begint het zeer persoonlijke deel. Dit zijn de verhalen die mij het meest wakker hebben gehouden.

Ik wens u veel leesplezier en een goede nachtrust.

Christian Oerlemans, oktober 2023

Inhoud

1. Lautje	9
2. Op bezoek bij de Sultan	60
3. “Time is always NOW”	76
4. De Kist	89
5. Brigada Fiscal	102
6. Mijn beschermengel in Ceuta	111
7. Wie klaagt er nog	121
8. De uitlaat	127
9. Grote handen, kleine tanden	134
10. Mercado	140
11. Casa Branca	150
12. Varen	164
13. Operatie Brazilië 1955	194
14. Zeventien jaar	205
15. Moeder	228
16. De magneetontsteking	243
17. Nooit meer wind tegen	264
18. “Hello opa!”	286

1. Lautje

Valentijn zit afwezig naar zijn beeldscherm te staren. Hij bleef het bijzonder vinden om post binnen te krijgen in een computer. Op de zaak hadden ze een speciale computerkamer, met airconditioning. Nu staat dat elektronische geheugen gewoon op zijn tafel, in zijn werkkamer, thuis. Een thuiscomputer.

Als hij nog op de zaak had gezeten.. Ja, dan zou hij natuurlijk ook verder geautomatiseerd zijn geweest. Handig, voor de financiële administratie. Maar ja... Het was anders gelopen, ze hadden hem eruit gewerkt... Afgekocht. Niet slecht, kreeg zijn pensioenpot mee, daar had hij wel voor gezorgd... Opnieuw kijkt Valentijn naar de In-box. Verdikke, alweer een spam. Hij had een advertentie gezet, maar nog steeds geen klant in zijn In-box. Alleen spam, die elke dag meer werd, ondanks de spamblokkers die hij probeert actief te maken, maar die regelmatig het systeem in de war schoppen. Dan kreeg hij het gevreesde blauwe scherm.

Hierover zit hij een beetje na te denken, als de telefoon op zijn werktafel begint te jengelen. Hij schrikt ervan, alsof hij een nare boodschap voorvoelt, hoewel de tijd allang voorbij is, dat hij ontwrichtende telefoontjes kreeg. Hij kijkt op zijn IWC, het is even over elf, beneden hoort hij Ingrid in de keuken bezig, gerammel van pannen. De gewone ochtendgeluiden. Naast zich hoort hij tegen het raam de regen tikken.

Het scheen tegenwoordig altijd te regenen.

“Jah.. met Van Wierden...”

“Hallooh...,” klinkt een jonge vrouwenstem, “je spreekt met Laura?”

De opgewekte stem eindigt met een boogje omhoog, naar een afwachtend vraagteken.

Valentijn kijkt in zijn beeldscherm alsof daar het antwoord lag. Laura?

“Je weet het niet meer, hè?”

Haar stem klinkt vrolijk, een beetje lacherig.

Het ligt niet in zijn aard om toe te geven dat hij iets niet weet. Zijn twistgesprekken met Ingrid en vroeger op de zaak gingen altijd over dit onderwerp. Alsof hij iets niet wist! Hij heeft een geheugen als een ijzeren pot, zoals men zei.

“Laura!” klinkt het nu, wat opdringeriger, uit de hoorn.

“Ik heb bij je gewerkt.”

Ah... daar is een aanknopingspunt. Laura heeft bij hem gewerkt. Valentijn graaft haastig in zijn geheugen, maar komt de naam nergens tegen. Verdikke, wanneer zou dat geweest zijn? Op het laatst werkten er op de zaak meer dan honderd mensen, daar zou best een Laura bij gezeten kunnen hebben.

“De orderadministratie... Weet je wel, bij de boekhouding?”

Hij krijgt het gevoel in een quiz verzeild te zijn geraakt, waarbij telkens een puntje van het antwoord wordt ont-

huld. Bij de boekhouding? Dat was in zijn tijd een door-gangshuis...

“Ze noemden me Lautje!” roept ze nu. Het klinkt alsof ze beledigd is, dat hij niet meteen enthousiast de telefoon omarmd heeft.

“Ja,” zegt hij. “Láutje... jaja.”

Maar hij weet het verdikke niet en wordt er zenuwachtig van. Het is toch geen naam die veel voorkomt. Tegelijk realiseert hij zich dat hij zelfs tijdens zijn werkzame tijd in het bedrijf nauwelijks de namen van de mensen kon onthouden. Namen zeiden hem niets, zolang er geen confronterende ontmoeting was geweest, een persoonlijk gesprek, waarbij de naam een gezicht kreeg, dat zich met plooiën en rimpels en lippen en tanden en goed gekapte of slordig vallende haren, of helemaal geen haren, in zijn geheugen vast zette. Hoofden, gezichten, ja zelfs neuzen of oren kon hij onthouden. Namen niet. Hoe ziet Lautje eruit, dat is de vraag.

“Humum...,” mompelt hij, “dat is lang geleden... uh Laura.”

“Ja hè!” bevestigt zij gretig. “Ik vond je toevallig in de Gouden Gids.”

“Ah!” Hij denkt aan de advertentie die hij daarin heeft geplaatst. Maar Laura klinkt niet als een mogelijke klant. “Je bent nu consultant zag ik, nog steeds zo actief hè, net als vroeger.”

“Ja,ja.” Hij zakt zelfvoldaan achterover. Haar positieve kwalificatie doet hem goed.

“En ik ben op zoek naar een baan,” vervolgt ze, “en toen

dacht ik: Valentijn van Wierden kan vast iets voor mij doen. Nou?”

Valentijn kijkt weer naar z'n beeldscherm waarop net een spam is binnengekomen, over een erectiebevorderend middel genaamd Cialis. Het doet hem goed dat ze zijn naam zo voluit uitsprak, met bewondering en respect.

“Natuurlijk, natuurlijk...,” mompelt hij.

“Mag ik een afspraak met je maken?”

Haar stem buigt omlaag en klinkt ingehouden hees ineens, vleierend, verleidend als de stemmen van die sexy meiden die 's avonds laat, als Ingrid al ligt te snurken, op de televisie hun lichaam aanboden. Die lieten meer zien dan hij ooit van Ingrid had gezien.

“Een afspraak?” Hij kan de verwarring in zijn stem niet verbloemen, evenmin als het verlangen. Zij merkt het en gaat er meteen op in.

“Ja, dan kunnen we gezellig bijpraten over vroeger...”

Valentijn voelt een lichte rilling tussen zijn schouderbladen. Bijpraten over vroeger, het klonk alsof zij samen een geheim deelden.

Wie is Laura? Nooit had hij iets met een personeelslid gehad, nou ja, niet verder dan een hand op een prettig voelend plekje, tijdens hun jaarlijkse bedrijfsfeest. Dan werd iedereen met een paar glazen op al gauw wat intiemer in de omgang. Nooit iets beginnen met je personeel. Daar had hij zich aan gehouden. Ook al waren er meiden die openlijk lieten blijken wel in te zijn voor een avontuurtje met de baas. Nee hoor, in zijn beleid geen polonaise. De baas hoort boven alle emoties te staan, als een priester,

als een bisschop die zijn kudde in het goede spoor houdt. Het Goede Voorbeeld.

Hoewel Valentijn niet godsdienstig is opgevoed, hecht hij sterk aan dit soort waarden, aan fatsoensnormen die het leven duidelijk en begrijpelijk maken. Not done, is een van zijn geliefde standaarduitdrukkingen. Nee, néé, dat is not done. Helaas dachten anderen er vaak anders over en dat had hem uiteindelijk de kop gekost.

“Waar zullen we afspreken?” fleemt Laura in zijn oor.

“Uh... tja, zeg jij het maar...”

Waar ging je heen met een vroeger personeelslid, een meisje met een heldere stem, nou ja, vrouw inmiddels natuurlijk, want hij was alweer meer dan tien jaar weg. Lunchen, ergens. In de stad? Of misschien buiten, een leuk restaurantje, romantisch...

Valentijn ziet weer een spam binnenkomen. Dingding zegt z'n computer. Verdikke, hij moet die spamblokkers maar weer eens opnieuw installeren.

“Nou, jij weet meer gelegenheden dan ik, wed ik!” Ze lachte uitdagend.

Hij moet zich laten gelden, man van de wereld. Bijna tien jaar was hij al niet meer in gelegenheden geweest, als je tenminste de Gouden Haan niet meetelt. Eetcafé, vijfhonderd meter bij hun huis vandaan. Elke donderdag, want Ingrid wil één dag in de week niet koken. Ja, 's zondags gaan ze af en toe naar de Chinees in het dorp, hij haat dit, want dan mist hij alle sport op de televisie. Ingrid besliste dit echter, met een zeker leedvermaak, denkt hij wel eens. Dan besloot ze ineens dat ze naar de

Chinees gingen, verdikke. Waarom, waarom? Waarom kon het dan niet gewoon een boterhammetje zijn met een gebakken eitje of zoiets. Als ze geen zin had om in de keuken te staan... Nee, vanavond heb ik even geen zin om in de keuken te staan. Toevallig werd dan Ajax - Feyenoord gespeeld, dat wist ze. Nou, dan zie je voor een keer maar eens geen sport. Dat zei ze dan, pestwif.

Maar nou heeft hij ineens Laura aan de telefoon. Hij grinnikt in zichzelf. Nee, met een leuke meid als Laura ging je natuurlijk niet naar de Chinees.

“Es kijken,” zegt hij. “Er is een bekende tent hier vlakbij, aan het water, mooi uitzicht en verrekte goeie keuken. Als we daar eens gingen lunchen?”

“Lunchen?” Een aarzeling aan de andere kant.

“Ik heb werk overdag. Kan het niet 's avonds? Ik dacht, ergens een borrel of zo?”

Een borrel of zo! Valentijn gaat rechtop zitten. Verdikke zeg, hoe lang is hij al niet in een kroeg geweest.

Alsof ze zijn gedachtegang door de telefoonlijn glashelder binnen krijgt, komt ze kordaat met haar oplossing.

“Wat vind je van Tante Dree? Dat is niet ver bij jou vandaan, in het Gooi. Een relaxte tent, ik ben er wel eens geweest. Jij ongetwijfeld ook, je kent het vast wel.”

“Joahh...,” beaamt Valentijn, die nog nooit van Tante Dree heeft gehoord.

“Goed dan, wanneer? Donderdag, kun je dan?”

“Ummm...,” zegt Valentijn om tijd te rekken. Bovendien wil hij niet de indruk wekken dat hij eigenlijk elke avond wel op stap wil, weg uit dat huis met de sfeer van Ingrid.

Ha, donderdag, dat was de niet-kookdag van Ingrid, kwam dat even goed uit!

“Tja, dat zal wel lukken. Hoe laat?”

“Ik kan er laten we zeggen om een uur of zes wel zijn, misschien iets later. Okee?”

“Okee,” zegt Valentijn krachtig.

“Nou leuk! Tot donderdag dan. Dag Valentijn!”

“Ja, tot donderdag, leuk dat je belde, dag... uh Laura.”

Maar ze heeft al opgehangen.

Twee dagen lang pijnigde Valentijn van Wierden zijn hersens om te bedenken wie Lautje was. In gedachten keerde hij terug op de zaak, hij zakte 's middags achter zijn computer weg in schimmige beelden, van mooie meisjes die naar hem lachten. Hij droomde 's nachts weer die verschrikkelijke werkdromen, waarin niets klopte en alles verkeerd ging. Hij liep door de gangen die eindeloos leken, speurde naar de orderadministratie, waarvan hij bij god niet meer wist hoe die er uitzag, maar die in zijn dromen beangstigende proporties aannam en waar tientallen kleine meisjes achter tikmachines zaten. Meisjes met heldere stemmetjes die allemaal “Dag Valentijn” naar hem riepen, terwijl hij ontzettend nodig moest plassen en ineens zomaar in zijn blote kont over de gang liep, mijn god en die meisjes allemaal giechelen. Valentijn, dag Valentijn. Not done! Hij was meneer Van Wierden, de financieel directeur verdikke. Waar was de wc?!

Dan schrok hij overeind en moest inderdaad plassen als een rund.

Uren lag hij wakker, afwisselend bang en opgewonden. Hoe zou zij er uitzien? Hij probeerde zich te herinneren wanneer hij voor het laatst een afspraakje had gehad. Hoe lang geleden? Hij kon het zich niet voor de geest halen, zelfs de eerste afspraakjes met Ingrid kon hij niet terugvinden in zijn geheugen, terwijl dat toch zo uitstekend was, als een ijzeren pot.

Valentijn pakt de fotoalbums erbij en kijkt naar zichzelf, een slungelachtige keurig geklede en gekapte jonge man, net afgestudeerd, econoom, geen Don Juan. Ingrid was nogal toevallig op zijn pad gekomen. Hij was letterlijk op haar gevallen, toen hij in zijn laatste studiejaar een keer echt dronken was geworden, tijdens het lustrum. Echt dronken, net als die blaaskaken die corpslid waren en samen in huizen woonden, waarover ze belangrijke verhalen rondbazuinden. Altijd zuipen en feesten. Daar had hij geen tijd voor gehad. En trouwens ook geen geld. Hij zat op een kamer, in de buitenwijk, lekker goedkoop en rustig. In vier jaar afgestudeerd, daar konden die zuiplappen nog een puntje aan zuigen.

Ingrid studeerde toen medicijnen, tweedejaars. Een stevige meid, die zich geen pijn had gedaan toen hij bovenop haar viel. Hij glimlacht bij deze herinnering, hoewel hij er meer een mooi verhaal van heeft gemaakt, dan een echte herinnering.

Hoe voelde Ingrid toen? Geen idee. Toch was het de eerste keer dat hij bovenop een vrouw lag, haha, hmmm. Valentijn bekijkt Ingrid op de foto's. Ze was met haar stu-

die gestopt en in de verpleegstersopleiding gegaan. Dat lag haar beter. Ingrid in een gesteven wit schort, koddig kapje op haar dikke bruine haar, horloge aan het riempje hangend op haar borsten. Wat een borsten had ze toen. En nog trouwens, hoewel hij ze in geen jaren meer heeft gezien. Beetje boerse meid om te zien. Valentijn pakt zijn reserveleesbril en bestudeert de foto met twee leesbrillen op z'n neus. Zij kijkt ferm in de lens, grote donkere ogen, strakke mond met nogal dunne lippen ziet hij nu. Toch eens op letten, als hij tegenover haar aan tafel zit. Het was hem nooit zo opgevallen eigenlijk.

Was hij verliefd geweest?

Valentijn probeert zich die beginperiode te herinneren, een onsamenhangende reeks beelden, vage herkenningen van opwinding, van verwachting. Hij weet nog dat hij verduveld zijn best had gedaan voor Ingrid, omdat hij het toen min of meer als de ultieme kans in zijn leven beschouwde. De eerste meid met wie hij iets had, misschien ook wel omdat hij toen dronken was en het lef had gehad om haar pardoes te zoenen, vol op haar lippen, die toen misschien niet dun waren geweest.

Hij kijkt nog eens naar de foto's. Ernstige gezichten. Toch hadden ze ook gelachen, in het begin. Ingrid... Ze was in zijn leven gekomen, alsof ze er eigenlijk altijd was geweest, alsof het zo voorzien was, onverbiddelijk samengebracht door een hogere macht. Valentijn en Ingrid. Later vooral Ingrid en Valentijn.

Hij klapt het fotoalbum hardhandig dicht.

Valentijn heeft alweer slecht geslapen. Weer die slopende dromen over de zaak, waarvan hij nu juist de laatste paar jaar verlost was geraakt. En daar tussendoor ineens haastig onderweg, naar iets belangrijks. Naar een klant die niet betaalde. Of naar Lautje? Hij moest naar een boot die hij niet mocht missen, met een auto die een wiel verloor, twee wielen, toen reed hij op een autopod. In een korte broek. Dag Valentijntje! Zo haalde hij die boot nooit!

Zijn duffe hoofd is onder de douche langzaam opengegaan. Hij staat voor de spiegel in de badkamer en staart naar het lange gezicht, met het natte sluike haar dat half voor zijn ogen hangt, net als vroeger. Hoewel het nu grijs is. Hij grijnst en kijkt naar zijn gebit. Grote gave tanden, gelukkig. Hij moet die haren uit zijn neus wegknippen, voor vanavond. Uit zijn oren ook trouwens, typisch ouwe-mannen-haargroei. Met een natte vinger plet hij zijn wenkbrauwen, dat ziet er beter uit. Dan zet hij zijn leesbril op en begint zich aandachtig te scheren.

“Vanavond eet ik niet thuis.”

Hij heeft er lang over nagedacht hoe hij deze boodschap zou brengen en zegt het alsnog onvoorbereid eigenlijk, het ontvalt hem als 't ware tijdens hun gezamenlijke ochtendkoffie, waaraan Ingrid grote waarde hecht. Samen gezellig koffie drinken, om tien uur. En om elf uur nog een keer.

Zijn vrouw kijkt niet-begrijpend op. Ze heeft net de koektrommel geopend en naar hem opgetild, om het

gebruikelijke koekje te presenteren. Zo zit ze, met die koektrommel vooruit gestoken. Valentijn weet niet beter te doen dan er een Mariaatje uit te pakken.

“Dank je schat,” zegt hij gewoontegetrouw.

Ingrid zet de trommel neer en frons haar bekende frons. Hij weet dat ze hem gaat toespreken, alsof hij een dom kind is.

“Op donderdagen eten wij allebei niet thuis, Valentijn. Ben je dat vergeten?”

De knoop zet zich vast in zijn maagstreek. Dit wordt strijd, hij had het kunnen weten.

“Ik bedoel... ik eet niet thuis, maar ik eet ook niet met jou vanavond, ik heb uhhh... een bespreking.”

“Bespreking?? Meneer heeft een bespreking? Met wie dan wel als ik vragen mag. En waarover gaat het?”

“Het is zakelijk. Met een klant. Heeft me gevonden in de Gouden Gids. Wil denk ik adviezen...”

“Een klant? Sinds wanneer heb jij klanten, meneer de consultant? Zit de hele dag naar die stomme computer te staren, alsof het leven zich daar afspeelt. Hier...” – ze wijst om zich heen, met theatraal armgebaar, hij kent dit – “hiér speelt je leven zich af. Ons leven! Ja ja, een klant. Precies op donderdagavond. Je gaat maar gewoon overdag naar je klant, tijdens normale werktijd. En dan, moet je zo iemand dan meteen ’s avonds mee uit eten nemen? Pffff... meneer gaat weer aan het werk, welja.”

“Ik sta in het telefoonboek als consultant,” verdedigt Valentijn zich zwakjes. “Dus het is niet zo gek als iemand mij belt om advies...”

“Nou bel maar terug en zeg maar dat je op donderdagavond altijd met je vrouw uit eten gaat.”

“Uit eten?” Valentijn is oprecht verbaasd. Noemt ze dat uit eten, altijd schuin aan de overkant naar het eetcafé, omdat zij verdikke geen zin had om te koken.

“Ik bel het niet af.” zegt hij vastberaden.

“Jij gaat niet zonder mij de deur uit vanavond.”

Valentijn denkt aan Lautje, verlangt hevig naar een zacht en lief meisje.

“Dat zullen we wel zien,” zegt hij. En nu moet ik als de donder mijn autosleutels van mijn nachtkastje pakken, denkt hij erbij.

“Dan kom je er niet meer in,” zegt Ingrid, met samengeknepen lippen.

Ja, ze heeft dunne lippen, ziet hij, bijna helemaal geen lippen, niks om te zoenen. Nee, dan Lautje...

Valentijn schuift zijn koffiekopje met een demonstratief gebaar van zich af, of hij zijn vroegere leven en zijn lafheid van zich af duwt. Hij staat op en loopt met krachtige pas de kamer uit.

Donderdagavond.

Om net vijf uur is Valentijn, zonder iets te zeggen, de deur uit geslopen. Omzichtig manoeuvreert hij zijn auto achteruit de oprit uit en als hij opkijkt, blikt hij recht in het gezicht van Ingrid, die achter het raam van de erker staat, haar armen gekruist voor haar boezem. Hij grijnst, maar ze vertrekt geen spier en hij moet gauw over zijn schouder achterom kijken, omdat hij niet weer het paaltje